

ПОЕТИЧНІ КНИГИ

Тремпер Лонгман III

Зміст

<i>Вступ</i>	1
<i>Один</i>	
Єврейська поезія	3
<i>Два</i>	
Псалми: Оспівані молитви Ізраїлю	11
<i>Три</i>	
Плач Єремії: п'ять пісень, які оплакують падіння Єрусалима	15
<i>Чотири</i>	
Пісня над піснями: Збірник любовної лірики	21
<i>П'ять</i>	
Про що слід пам'ятати, читаючи біблійну поезію	27

СЕРІЯ ЗАСНОВАНА У 1990 РОЦІ.

Переклад з англійської Чоренька Марія за виданням:

"Understanding the Bible: The Poetic Books" by Tremper Longman III. Printed in USA, 2020.

Всі цитати Святого Письма взяті з Біблії перекладу Огієнка.

РЕДАКТОРИ: Дж. Р. Хадберг, Моніка Ла Роуз, П. Віллісон

ЗОБРАЖЕННЯ НА ОБКЛАДИНЦІ: Самуїл Ф. Йоганс з допомогою Pixabay.com

ДИЗАЙН ОБКЛАДИНКИ: Емі Серра

ВНУТРІШНІЙ ДИЗАЙН: Стів Гір

ВНУТРІШНІ ЗОБРАЖЕННЯ: Samuel F. Johans via Pixabay.com (стор. 1); zofiaEliyah via Pixabay.com

(стор. 3); Ulrike Mai via Pixabay.com (стор. 11); Siggy Nowak via Pixabay.com (стор. 15); Silviarita via

Pixabay.com (стор. 21); G. Johansen via Pixabay.com (стор. 27).

© ODB Ministries, Grand Rapids, Michigan, 2020. Всі права захищені.

© Переклад на українську мову, оформлення. Релігійна місія «Хліб Наш Насущний», 2021.

Вступ

Розуміння Біблії:

Поетичні книги

Поезія – прекрасна і зворушлива. Вона може висловлювати думки й емоції, про які ми навіть не підозрюємо. Але давайте будемо чесними: поезія може збивати з пантелику, особливо коли ми намагаємося зрозуміти її значення. А також бентежити, якщо автор хотів сказати нам щось важливе.

Частково Бог відкриває Себе і Свій план спасіння через біблійну поезію. Зрозумівши її, ми зможемо глибше пізнати Бога. Знання поезії може допомогти нам ясніше побачити Божі діла заховані в милозвучних рядках Святого Письма. Ми хочемо разом із вами дослідити ці поетичні книги Біблії, щоб чути Бога ще більш виразніше.

Служіння “Хліб Наш Насущний”

Один

Єврейська поезія

*“ГОСПОДЬ – то мій Пастир,
тому в недостатку не буду, –
на пасовиськах зелених оселить мене,
на тихую воду мене запровадить!
Він душу мою відживляє” (Пс. 22:1-3).*

Перегляньте сучасні видання Біблії. Навіть не читаючи ні слова, ви зможете побачити відмінність між поезією і оповіддю. Поезія – це там, де текст розташований стовпцями з проміжками. Оповідання складаються з речень і абзаців, а вірші – з рядків, що утворюють строфи.

Якщо ви проглянете Старий Заповіт від Буття до Малахії, то помітите, що там багато поезії. Деякі книги повністю або майже повністю поетичні. Сюди входять повчальні книги (Йова, Приповісті Соломона,

Еклезіястова) і більшість пророчих книг (особливо Книга пророка Ісаї, але також Єремії, Єзекіїла і Малі пророки). Інші буклети з цієї серії більш докладно розповідають про книги Старого Заповіту, але в цьому буклеті ви навчитеся читати поезію Біблії, чим поглибите ваше розуміння цих книг. Ми присвяtimo час вивченню трьох поетичних книг Старого Заповіту: Псалтир, Плач Єремії та Пісня над піснями (Пісня Соломона).

Отже, у Старому Заповіті багато поезії. Але чому? Не знаю як ви, а я, чесно кажучи, не великий шанувальник поезії. Мені подобаються розповіді, бо їх набагато легше розуміти. Якщо метою Біблії було передати факти, то не може бути нічого кращого, ніж чітке твердження в прозі.

Але Бог, очевидно, хотів вкласти в Біблію щось більше, ніж просто факти. І тому перед нами з'являється поезія. Цей літературний жанр не тільки живить розум, але також пробуджує почуття, стимулює уяву і кличе до волі. Богу ми потрібні цілком, а не тільки наш мозок.

Але що ж відрізняє поезію Старого Заповіту від усіх інших? Як розуміння відмінних рис єврейської поезії може допомогти нам більше цінувати Писання?

Чим унікальна біблійна поезія?

Поезія може сказати багато чого в кількох словах. Це компактна мова. Поети, які писали частини Старого Заповіту, говорили єврейською мовою. І оскільки єврейська поезія в деякій мірі відрізняється від поезії,

створеної на сучасних мовах, нам слід запитати: як поезія сприймалася в стародавній близькосхідній культурі? У наші дні ми знайомі з поезією, що має рими і розмір. Ось, наприклад, поетична приказка:

Палиці та каміння можуть зламати мені кістки,
але слова мені болю ніколи не заподіють.

Але в єврейській поезії не використовується ні рима, ні розмір. Ми краще зрозуміємо, як читати єврейську поезію, якщо познайомимося з прийомами, які використовували стародавні поети. Серед цих прийомів – паралелізм, образність та акровірш.

Паралелізм, можливо, є головним поетичним прийомом давнини. Нам важливо його розуміти, оскільки він дуже часто використовується в єврейській поезії і впливає на її розуміння. Паралелізм – це термін, що описує ефект “відлуння” в межах поетичного рядка або строфи. Зверніть увагу на це “відлуння” в кожному з трьох перших віршів Псалма 2:

“Чого то племена бунтують,
а народи задумують марне?
Земні царі повстають,
і князі нараджуються разом
на Господа та на Його Помазанця:
Позриваймо ми їхні кайдани,
і поскидаймо із себе їхні пута” (Пс. 2:1-3).

Ви чуєте “відлуння” між словами “племена” і “народи”, “бунтують” і “задумують”? І між “земні царі”

і “князі”, “повстають” і “нараджуються”? І, нарешті, між “позриваймо кайдани” і “поскидаймо пута” в третьому вірші?

Виходить, що друга частина в кожній паралелі просто повторює те ж саме, що й перша, тільки іншими словами? Так деякі люди і читають єврейську поезію, але це неправильно. Хоча таке читання не видозмінює текст, але і не осягає всієї глибини його значення.

Річ у тім, що в єврейській поезії друга частина паралелі завжди доповнює і збагачує те, що було сказано в першій. Друга частина підсилює й відточує думку, закладену в першій. Іншими словами, якщо назвати першу частину А, а другу В, то А не дорівнює В ($A \neq B$). В розвиває думку, що міститься в А.

Я розумію, що наша розмова стає дещо технічною, але якщо ваші думки починають затуманюватися, подумайте, як розуміння паралелізму впливає на читання першого вірша Псалма 1:

“Блажен муж, що за радою несправедливих не ходить,
і не стоїть на дорозі грішних,
і не сидить на сидінні злоріків”.

Перш за все помітьте, що в цій строфі три поетичних рядки. Зазвичай у єврейській поезії їх два, але інколи зустрічаються три чи чотири і вже зовсім рідко більше. Але і в цьому випадку такі довгі поетичні строфи слід читати так само, як і ті, що складаються з двох рядків.

Отже, як же читати перший вірш Псалма 1 у світлі того, що єврейський паралелізм – це не повторення

одного й того самого, а розвиток і розширення основної ідеї? Що ж, зрозуміло, що у всіх трьох поетичних рядках вимовляється благословення на людину, яка не зв'язується з поганими компаніями. З іншого боку, при переході від рядка А до В і потім до С спостерігається посилення. Воно видно в тому, як змінюються дієслова: “ходить – стоїть – сидить”. Якщо ми ходимо з кимось, то пов'язуємо себе з ним, але цей зв'язок легко розірвати. Якщо ми з кимось стоїмо, то щоб піти, потрібно буде прикласти більше зусиль. А вже якщо ми з кимось сіли, то позбутися від цього зв'язку буде зовсім непросто. Посилення також простежується в описі поганої компанії. Спочатку це “несправедливі”, потім “грішні” і нарешті “злоріки”. Всі три звання погані, проте “грішні” гірше, ніж “несправедливі”, а “злоріки” гірше двох попередніх, оскільки не тільки грішать самі, але і розбещують інших.

Тож чому ми можемо навчитися з розуміння паралелізму? Ми вже згадали, що поезія – це компактна мова, у якій кілька слів приховують глибокий сенс. Це означає, що читаючи поезію нам потрібно сповільнитися і докладно поміркувати над використаними словами. Розуміння паралелізму спонукає нас приділяти увагу не тільки тому, як “відлуння” повторюється в поетичних строфах, але й тому, як воно посилюється, розвиваючи думку першого рядка.

Інша важлива властивість єврейської поезії – це часте використання образів. Образність або фігуративна мова не унікальна для єврейської поезії, тому ми, ймовірно, зможемо розібратися в ній швидше, ніж в паралелізмі. Однак все одно буде корисно

поглянути на типові приклади використання образності в старозавітній поезії.

Книга Псалмів, наприклад, рясніє образами. В основному це метафори і порівняння. Два предмети або явища прирівнюються один до іншого. Вони різні, але в чомусь мають яскраво виражену схожість. У псалмах Бог порівнюється з пастухом (див. ПС. 22:1), царем (ПС. 46), матір'ю забраного від грудей малюка (ПС. 130) тощо. У книзі Плач Єремії страждаючий Божий народ уподібнюється вдові, що плаче (ПЛАЧ 1) і людині, яку спіткало нещастя (ПЛАЧ 3). Закохані в книзі Пісня над піснями захоплюються одне одним, використовуючи безліч яскравих образів. Наречений говорить нареченій, що вона – “лілея між тереном” (ПІСН. 2:2), а та відповідає, що він – “яблуна між лісовими деревами” (ПІСН. 2:3).

Це лише деякі приклади фігуративної мови біблійної поезії. І знову ми бачимо, як поезія через образність спонукає читача сповільнитися і задуматися над багатим її змістом. Потрібно розкрити образ, поставити запитання, наприклад: “Чим Бог схожий на пастуха?” Ми також можемо побачити, як образність підсилює емоційний вплив поезії. Думка про те, що Бог – наш пастир, не тільки передає ідею яскравіше, ніж просте твердження, що Бог направляє, підтримує і захищає нас, але і особливим чином зігриває серце, на що не здатна нефігуративна мова.

Єврейські поети любили в небагатьох словах передавати глибокий сенс. Вони обмірковували кожне слово, створюючи паралелі всередині строф і малюючи яскраві образи, що пробуджують уяву читача.

Наш огляд поетичних прийомів лише злегка зачіпає найбільш уживані. Є й багато інших. Наприклад, поети іноді вдавалися до гри слів або звуків. Однак я зосереджуся ще тільки на одному прийомі, який можна побачити в Псалмі 118.

У деяких виданнях увесь цей Псалом розділений на секції по вісім віршів. У оригіналі перші вісім віршів починаються з першої літери єврейського алфавіту (АЛЕФ), наступні вісім – з другої (БЕТ), і так далі до самої останньої літери (ТАВ). Усього в Псалмі двадцять дві секції по одній на кожну букву єврейського алфавіту. Псалом 118 – найяскравіший приклад, проте є з десятків інших подібних прийомів у Псалтирі, книгах Плач Єремії (див. РОЗДІЛ 3) і Приповісті. Сьогодні ми називаємо цей прийом акровіршем. Це спроба показати, що автор представляє свою тему від початку до кінця, так би мовити, від А до Я.

Ми вже сказали, що поетичні тексти можна знайти протягом усього Старого Заповіту. Але в цій брошурі ми подивимося лише на три книги, у яких глибокі почуття авторів передаються в поетичній формі: Псалтир, Плач Єремії та Пісня над піснями.

Два

Псалми: Оспівані молитви Ізраїлю

Книга **Псалтир** – це збірка зі ста п’ятдесяти окремих віршів. Вони були покладені на музику, тому ми також можемо назвати їх піснями або гімнами. У багатьох псалмів є надписи¹, які дають нам інформацію з різних питань: ім’я автора, тип псалма (хоча значення назв, наприклад, “*shiggaion*”, “*mikta*” та інші залишаються загадкою), використаний музичний інструмент і в деяких випадках історична передумова, яка була причиною створення цього твору (наприклад, Псалом 3: “Псалом Давидів,

як він утікав був перед Авесаломом, своїм сином”). З надпису ми дізнаємося, що найбільш ранній псалом з’явився за часів Мойсея (пс. 89), а зміст деяких псалмів показує, що вони були написані в період після полону (пс. 125). У цілому книга Псалтир формувалася протягом більше тисячі років: від самих ранніх до більш пізніх днів старозавітної історії.

▶ **Ці надписи**, швидше за все, подані не авторами, а додані пізніше для групування. Також імена, наприклад, “Давида”, не обов’язково означають, що псалом написаний Давидом. Це може вказувати на групу псалмів, написаних у стилі, притаманному Давиду.

Протягом цього довгого періоду книга Псалмів була духовним пісенником Ізраїлю, яким користувалися насамперед для спільного поклоніння. Як і у випадку з нашими збірниками духовних пісень, її використовували для співу, читання і молитов. У Біблії ми бачимо, як це роблять Анна (1 САМ. 2), Йона (ЙОНА 2) і навіть Марія (ЛК. 1:46-56). Коли всі вірші книги Псалтир були нарешті написані, невідомий редактор розмістив їх в остаточному порядку і розділив на п’ять частин (ПСАЛМИ 1-40, 41-71, 72-88, 89-105, 106-150).

Дослідники розходяться в питанні, чи має порядок псалмів якесь значення для читачів, проте всі згодні, що перший і другий Псалми розмістили на початок книги з певною ціллю. Вони представляють теми закону і Месії, у той час як Псалми 145–150 з їх повторюваними “Алілуя” складають гідне завершення всієї книги. Читаючи Псалтир від початку до кінця, можна

простежити поступовий перехід від псалмів скорботи і плачу до пісень радості та хвали.

Псалми на всі випадки життя

Жан Кальвін, богослов XVI століття, назвав Псалтир “дзеркалом душі”. Як ми бачимо свою зовнішність у звичайному дзеркалі, так читання псалмів показує наш внутрішній стан. Крім того, Кальвін назвав Псалтир “анатомією душі”. У ньому, напевно, відображені всі емоції, які коли-небудь відчувала людська душа. Там є гімни радості, а також плачу, які виражають гнів, відчай або збентеження. Є псалми подяки, що прославляють Бога за допомогу, псалми віри та багато інших. Читаючи різні типи псалмів, ми обов’язково знайдемо той, який допоможе нам висловити те, що відбувається в нашому серці. Так псалми допомагають нам наближатися до Бога.

Портретна галерея Бога

Кожен псалом вводить читача в Божу присутність. Розмірковуючи про образну мову, ми бачили, як псаломспівці представляють різні ілюстрації Бога, включаючи пастуха, воїна, царя, матір і ряд інших. Багато псалмів звертаються безпосередньо до Бога. Тому, читаючи Псалтир, ми не тільки бачимо свій духовний стан, але також краще і ближче пізнаємо Бога.

Вказівка на Христа

Ісус говорив учням, що все Писання передвістило Його прихід (ЛК. 24:27, 44-45). Але особливим чином про

Нього говориться в Псалтирі. Слова Христа нагадують, що читаючи псалми, ми повинні завжди думати про те, як той чи інший псалом вказує на Нього. Адже це Він, Ісус, – добрий пастир (Ів. 10:11; Пс. 22). Він – Христос, що в перекладі з грецької мови означає Помазаник (Пс. 2:2). Він наш небесний воїн, який переміг сили зла Своєю смертю і воскресінням (Еф. 4:8; див. Пс. 67:19). Можна ще довго говорити про багато способів, якими в псалмах представлений Христос. Слід зазначити, що Псалтир[■] – найбільш цитована в Новому Заповіті книга зі Старого Заповіту.

■ Псалтир цитують усі, крім двох авторів Нового Заповіту. Цитати і посилання на книгу Псалтир зустрічаються в Новому Заповіті більше ста разів.

Натхнення для поклоніння

Ми вже говорили, що псалми використовувалися для спільного поклоніння. Як і раніше, так і тепер вони надихають нас на поклоніння Богові всією своєю сутністю. Пам'ятаєте, як псалмоспівець закликає слухачів: “Всі народи, плещіть у долоні, покликайте Богові голосом радості” (Пс. 46:2)? Отже, наш найкращий відгук на книгу Псалтир – разом радісно поклонятися Богу.

Три

Плач Єремії: п'ять пісень, які оплакують падіння Єрусалима

Плач Єремії – це відносно коротка книга, яку часто не помічають між двома великими книгами пророків Єремії та Єзекіїля. Однак, маючи всього п'ять розділів, вона містить у собі потужний емоційний заряд і відображає стан людини, яка пережила зруйнування Єрусалима вавилонською армією. За переданнями, книгу Плач написав Єремія, хоча повної впевненості в цьому немає, оскільки текст не містить імені автора. Безсумнівно, що автор,

подібно до пророка Єремії, був одним із тих, хто залишився в місті після його падіння і депортації найкращих жителів. Єрусалим лежав у руїнах, а найсумнішим було те, що вавилоняни зруйнували храм – символ Божої присутності серед Його народу.

Чи означає це, що Бог юдеїв був не в силах їх захистити? Автор книги Плач Єремії знав, що істина ще сумніша: Бог не просто допустив зруйнування Єрусалима, а Сам його організував. Ніде не сказано, що винуватець катастрофи – Вавилон. Всі розуміли, що проти міста воював Сам Бог.

Однак, маючи всього п'ять розділів, книга Плач Єремії містить у собі потужний емоційний заряд.

“Як захмарив ГОСПОДЬ
в Своїм гніві сіонську дочку!
Він кинув із неба на землю
пишноту Ізраїля,
і не згадав у день гніву Свого
про підніжка ногам Своїм” (ПЛАЧ 2:1).

Далі ще не раз говориться про те, як Бог виступив проти Єрусалима, немов його ворог.

Плач Єремії складається із п'яти окремих плачевних пісень (їхні межі збігаються з межами розділів), у кожній з яких перераховуються жахи, які переживав Єрусалим, і його теперішній відчайдушний стан:

“Навіть шакали витягують перса,
годують своїх молодят,
а доня народу мого жорстока,
мов струсі в пустині:
язик сосунця до його піднебіння
від спраги прилип...
Хліба жадають собі немовлята,
й немає нікого, хто б їм відломив...” (ПЛАЧ 4:3-4).

Кожна з п’яти плачевних пісень написана акровіршем (див. вище). У перших двох розділах, а також у четвертому, кожен наступний вірш починається черговою буквою єврейського алфавіту від першої до останньої (двадцять другої). Третій розділ у три рази більший, і в ньому з кожної букви алфавіту починаються по три вірші. Цей прийом привертає нашу увагу до третього, середнього розділу. В останньому розділі теж двадцять два вірші, тому читач може помилково припустити, що і там використовується акровірш, але це не так. Чого ж намагався досягти автор, коли написав чотири розділи акровіршем, а в останньому порушив свою струнку структуру? Щоб це зрозуміти, потрібно просто прочитати останні вірші книги:

“Нащо ж нас забуваєш навів,
покидаєш на довгі дні нас?
Приверни нас до Себе, о ГОСПОДИ, –
і вернемось ми,
віднови наші дні,
як давніше було!
Хіба Ти цілком нас відкинув,
прогнівавсь занадто на нас?..” (ПЛАЧ 5:20-22).

Книга завершується не примиренням із Богом, а болючим запитанням. Поділ і скорбота продовжуються. Але чи означає це, що в книзі Плач Єремії немає надії? Вона є і знаходиться в середині найдовшого розділу, в центрі книги. Після того як “Муж, який бачив біду” (ПЛАЧ 3:1), який представляє Божий народ, описав свої нестерпні страждання, він вигукує:

“Оце я нагадую серцеві своєму,
тому то я маю надію:
Це милість Господня, що ми не погинули,
бо не покінчилось Його милосердя” (ПЛАЧ 3:21-22).

Тепер ми можемо зрозуміти, що відбувається. Автор цієї книги, визнаючи, що свої біди Ізраїль накликав на себе сам своїми гріхами (ПЛАЧ 1:8), тепер звертається до Божої милості. Досить, Господи! Поверни нас до Себе! Надія є, “бо Господь не навіки ж покине!” (ПЛАЧ 3:31).

Чи справді це так? Чи здійснилася надія автора? Так, і в набагато більшій мірі, ніж він міг собі уявити!

Всього через кілька десятиліть після написання книги Плач Персія розгромила Вавилон. Царем Персії став Кир, якого пророк Ісая назвав помазанником (тобто, Месією; див. ІС. 45:1). Кір видав указ, який доз-

**Чи здійснилася
надія автора?
Так, і в набагато
більшій мірі,
ніж він міг собі
уявити!**

волив вигнаним євреям повернутися до Єрусалима.

У книгах Ездри і Неемії розповідається, як вигнанці повернулися і в наступні сто років відбудували храм, знову затвердили закон Мойсея і побудували стіну навколо міста.

Однак відновлення міста було лише початком повного примирення Бога з Його народом. А завершилося воно з приходом Ісуса Христа. “Слово стало тілом, і перебувало між нами” (Ів. 1:14). У Христі Бог остаточно відповів на питання, яким завершується книга Плач Єремії:

“Приверни нас до Себе, о ГОСПОДИ...

Хіба Ти цілком нас відкинув,

прогнівавсь занадто на нас?..” (ПЛАЧ 5:21-22).

Чотири

Пісня над піснями: Збірник любовної лірики

*“Нехай він цілує мене поцілунками уст своїх, –
бо ліпші кохання твої від вина!” (ПІСНЯ НАД ПІСНЯМИ 1:2).*

П**існя над піснями** (у багатьох перекладах “Пісня Соломона”) – це пристрасна і чуттєва поема, у якій чоловік та жінка висловлюють свої сильні почуття по відношенню один до одного. Що це за книга і для чого вона в Біблії?

Для деяких Пісня над піснями – символічна книга (алегорія). Чоловік у ній представляє Ісуса Христа, а жінка – Церкву або окремих християн. Хоча в самій книзі ніщо не вказує на таке тлумачення, яке скоріше

виглядає як спроба обійти стороною очевидне. Пісня над піснями розповідає про людську любов між чоловіком та жінкою і про бажання близькості, що виникає з такої любові.

Але нам не слід дивуватися тому, що така книга є в Біблії. Зрештою, це Бог створив людину з сексуальними бажаннями, які задовольняються в шлюбі. У другому розділі книги Буття ми стаємо свідками появи інституту шлюбу, а в кінці цього розділу Адам і Єва живуть в Едемському саду абсолютно голі й не відчують ніякого сорому (БУТ. 2:24-25). Подружні стосунки – це Божий дар.

Але тоді чому ж статевая сфера людського життя не завжди сприймається як дар? Третій розділ книги Буття розповідає про те, як гармонія відносин між чоловіком та жінкою, що з'явилася в другому розділі, була зруйнована гріхом. Більше чоловік і жінка не можуть стояти голими один перед одним, не відчуючи ніякої сором'язливості.

Однак Пісня над піснями показує, що не все втрачено. Хоча гріх все ще впливає на нашу насолоду Божим даром, проте нам доступна закладена в цей дар радість. Той факт, що закохана пара в Пісні над піснями часто віддається любові на лоні природи (див. напр. ПІСН. 2:1-13) – це спосіб нагадати читачеві про гармонію Едему. Пісня над піснями каже про насолоду Божим даром сексуальності, що він дав нам не тільки для продовження роду, але і для взаємного задоволення і зближення в шлюбі – фізичного і емоційного.

Але крім цього Пісня над піснями – реалістична книга. Ми отримуємо проблиски сексуальної радості

Пісня над піснями – це пристрасна і чуттєва поема, у якій чоловік та жінка висловлюють свої сильні почуття по відношенню один до одного.

в цьому житті, але наша зіпсованість затьмарює і їх. Пісня над піснями включає в себе уривки, що показують, як важко знаходити задоволення в подружній близькості. Наприклад, це можна побачити в попередженні про лисенят, “що ушкоджують нам виноградники, виноградники ж наші у цвіті!” (ПІСН. 2:15).

Виноградник – це місце інтимної насолоди, а лисенята символізують людей або ситуації, які заважають цій насолоді. Або згадаємо довгу частину в тексті Пісня над піснями 5:2–6:3. Чоловік при-

ходить до жінки, але та не хоче вставати. А коли вона нарешті відкриває йому двері, він розвертається і йде. Або, нарешті, зверніть увагу на прохання, звернене до дочок єрусалимських, щоб вони “не сполохали, й щоб не збудили кохання, аж доки йому до впадоби!..” (ПІСН. 2:7; 3:5; 8:4). У всьому цьому звучать сумні нотки.

Пісня над піснями – це збірник любовних пісень, які одночасно прославляють любов і попереджають про небезпеки, які загрожують їй, особливо ті, що стосуються інтимної близькості. Книга не розповідає про якусь конкретну закохану пару. Це скоріше кілька віршів, які виражають дані Богом бажання, що закладені

в людині від її створення, і які задовольняються, коли “двоє стають одним тілом” у шлюбних відносинах.

Небесний шлюб

Але чи може Пісня над піснями розповісти що-небудь про Бога і наші взаємовідносини з Ним? На це питання ми можемо зі впевненістю відповісти: “Так”, якщо будемо читати цю книгу в контексті всієї Біблії, де наші взаємини з Богом порівнюються з життям у шлюбі.

У Старому Заповіті є багато текстів, у яких Бог постає як чоловік, а Ізраїль – Його дружина. Наприклад, Єремія передає слова Господа: “Я згадав тобі ласку юнацтва твого, ту любов, коли ти наречена була та за Мною ходила” (Єр. 2:2).

Але через гріх Ізраїлю відносини зіпсувалися. Ізраїль часто зображується як невірна дружина (див. напр. Єз. 19, 23; Ос. 1). Проте всупереч негативним описам будемо пам'ятати, що взаємини Бога та Ізраїлю повинні були бути схожими на ті, про які ми читаємо в Пісні над піснями. Чим більше ми дізнаємося про природу щасливого шлюбу, тим краще повинні

Пісня над піснями – це збірник любовних пісень, що одночасно оспівують любов і попереджають про небезпеки, які загрожують їй, особливо ті, що стосуються інтимної близькості.

розуміти, якими мають бути взаємини між Богом і Його народом: близькими, пристрасними, вірними і взаємними, як ті, що зображуються між чоловіком та жінкою в Пісні над піснями.

Як християни також згадаємо, що апостол Павло порівнював зі шлюбом взаємини Церкви з Ісусом Христом (Еф. 5:21-33). Шлюб, згідно з його словами, це велика таємниця, оскільки він ілюструє взаємини між Христом і Церквою (в. 32). Християни чекають того дня, коли Ісус знову повернеться на землю. Книга Об'явлення описує цю подію як “весілля Агнця” з Його нареченою Церквою (Об. 19:6-8). “Блаженні покликані на весільну вечерю Агнця” (Об. 19:9).

П'ять

Про що слід пам'ятати, читаючи біблійну поезію

Близько третини Старого Заповіту написано поетичною мовою, тому варто розібратися в тому, як читати стародавню східну поезію. У нашому короткому матеріалі ми зробили непоганий огляд поезії Старого Заповіту і завдяки цьому поліпшили своє розуміння його змісту.

Пам'ятайте: поезія розповідає про багато чого в кількох словах. Це означає, що коли ми читаємо Біблію, то повинні сповільнитися і неспішно роздумувати над її поетичними текстами. Потрібно думати

про те, як паралельні рядки співвідносяться один з одним. Потрібно міркувати над образами, які розкриває перед нами автор. Потрібно пам'ятати, що стародавні поети не тільки хотіли донести відомості до нашого розуму, а й пробудити наші почуття, стимулювати уяву і звернутися до волі.

Зокрема, ми звернули увагу на поетичні книги Старого Заповіту, у яких автори висловлювали свої найглибші переживання. Псалтир, як ми вже відзначили, це гімни поклоніння, у яких виражається радість, вдячність, скорбота, впевненість та інші почуття. Оскільки псалми – це дзеркало душі, то в цій книзі обов'язково знайдеться псалом, який допоможе нам висловити Богу те, що ми відчуваємо. Ми бачили, як за допомогою поетичної мови книга Плач Єремії красномовно висловлює глибоку скорботу про страждання Божого народу після зруйнування Єрусалима, а також боязку надію на те, що Бог відновить Свої стосунки з Ізраїлем. А в Пісні над піснями йдеться про бажання близькості, у якій перебувають чоловік та жінка по відношенню один до одного.

Читаючи ці книги, ми краще розуміємо Бога, самих себе і наш зв'язок із Христом. Читайте їх вдумливо – і ви побачите, як будете рости у своїх взаєминах із Богом. 🌿

Щоб прочитати більше брошур
серії *"Духовні відкриття"*, відвідайте сторінку:
ukrainian-odb.org/ds/.

ПОРИНЬТЕ В КРАСУ ПОЕЗІЇ!

Поезія може бентежити, особливо якщо ми намагаємося зрозуміти її сенс. А також спантеличувати, якщо автор хотів сказати нам щось важливе. Але Бог вирішив відкрити Себе і Свій план порятунку, зокрема і через біблійну поезію. Розуміння, що таке поезія і як вона влаштована, може допомогти нам краще побачити за її рядками Бога. Приєднуйтеся до нас у дослідженні поезії Біблії та ще більшому наближенні до Бога.

Доктор **Тремпер Лонгман III** закінчив Весліанський університет в Огайо, отримав ступінь магістра богослов'я у Вестмінстерській богословській семінарії і ступінь доктора в області близькосхідних досліджень в Єльському університеті. Він визнаний вчений і професор у Вестмонському коледжі (Санта-Барбара, Каліфорнія).

Бібліотека більш ніж з 70 брошур серії «Духовні відкриття» доступна для читання безкоштовно на сайті: ukrainian-odb.org/ds/.

Хліб Наш Насущний

Служіння®

ukrainian-odb.org

XP327

